

שלמה גורן:

דינה פורת:

יורם חוטר-ישי:

„תורה יורדת מן השמיים גם היום!“

„כל אירוע הופך לעדות על ישראל!“

„הגבול שקט עד שכוחים עליך באש!“

לצורך מסע ההתעוררות של מוסדות „אל המעיין“ התפרסם השבוע כי תנועת ש"ס שכרה מסוק, בעלות של רבע מיליון דולר, לשימוש של ראש מועצת חכמי תורה, הרב עובדיה יוסף. שאלתי את הרב שלמה גורן, מי שהיה הרב הראשי של צה"ל וחובב-מסוקים ידוע, מה דעתו על מסע-המסוקים של עמיתו.

בשבוע שעבר ציין העולם יובל לפרוץ מלחמת-העולם השנייה. במיוחד על רקע זה קשה להתעלם מגני לויי אנטי-שמיות מחודשים. בעיקר זה של אירגון „פאמיטי“ בברית-המועצות, גילויים בפולין, וכמובן התקיפות של נוער ישראלי בגרמניה. האם אפשר לראות מגמה של התגברות האנטי-שמיות, שאלתי את הד"ר דינה פורת, מהמחלקה להיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטת תל-אביב.

ארבע ההיתקלויות האחרונות בגבול ירדן, שבאח-רונה אף נהרג חייל צה"ל, עומדות בסתירה לקביעה כי זהו הגבול השקט של מדינת-ישראל. שאלתי את יורם חוטר-ישי, סגן (מיל'), ששרת בניירה, איך הוא מסביר את האירועים האחרונים. זה לא גבול שלום, אז הרברים האלה צפויים. לי עצמי היתה היתקלות באזור.

יש להם כסף, כנראה. זה מוכיח שתורה יורדת מן השמיים גם היום, לא רק בימי משה.

מגמת ההתגברות אינה חדשה. מייד אחרי מלחמת-העולם השנייה היו שני עשורים שקטים, והאנטי-שמיות היתה נחלת חוגים קיצוניים תימהונים וקבוצות-שוליים בלבד. כאלה שלא מצאו את מקומם בחברה אחרי המלחמה, או כאלה שנסארו כירושה מהעבר הנאצי. מ-1967, מלחמת ששת-הימים, ובמיוחד מ-1973, היתה עלייה בביטויים אנטי-שמיים.

אתה רוצה לספר עליה?
זה היה סיפור די דומה להיתקלות האחרונה. זה לא היה מחבל, אלא חייל ירדני. אני חושב שזאת היתה ההיתקלות הראשונה שבה היה מעורב חייל ירדני, שאירעה בשנים האחרונות. מאז תקופת-המירדפים בביקעה לא היו היתקלות כזו, עד ההיתקלות שאני הייתי מעורב בה.

● איך הם יכולים להרשות לעצמם הוצאות כאלה?

● האם צריך לעשות הפרדה בין מה שקורה בגוש המזרחי לארצות המערב?

● מה קרה?

תאמיני לי שאינני יודע. אני עצמי לא מקבל פרוטה אחת מכל הקרנות האלה.

בעולם המערבי, תמיד היה לאנטי-שמיות ביטוי. בתייה-הוצאה-לאור הגדולים ביותר של ספרות אנטי-שמית נמצאים בשוודיה ובארצות-הברית, וזה לא עושה אותן אנטי-שמיות. זה רק אומר שבארצות כאלה, קבוצות שמחזיקות בדיעות כאלה יכולות להתבטא. בגוש המזרחי תמיד היתה אנטי-שמיות, אלא שהשילטון

זה היה בפברואר 1986. חייל ירדני מטורף — אומרים שהוא היה מטורף. לא היה לי זמן לשאול אותו — חצה את הירדן לטשט המפורז והתקיף את סויר-הבוקר שפתח את הציר. הוא הסתתר מאחורי סלע, פגע במפקד ופצע אותו אנושות, פגע בחייל נוסף והרג אותו במקום, ואז הסיר קרא לי ואני הגעתי עם המ"פ והגשש. נלחמנו איתו ובסוף הרגתי אותו. בהיתקלות הזאת היו שני הרוגים, שלושה פצועים וחייל ירדני הרוג.

● בתור מי שהתפרסם בשימוש במסוקים, איך אתה רואה את מסע המסוקים הזה?

אנטי-שמיות

חדירות

דת

אם הם מקבלים את הכסף מתורמים או מנרכנים, אני לא מוצא בזה טעם לפגם. כך הוא יכול להספיק הרבה יותר מאשר בדרכים אחרות. אם יש לו אמצעים מכוון, אז למה לא?

כיוון אותה לצרכיו.

יש מי שטוענים שהחילולים הירדניים המי-טורפים אולי אינם כליךך מטורפים.

● זה לא מנקר עיניים, לדעתך, במיוחד היום, לנוכח אבטלה ומיתון?

● מה הסיבה להתגברות האנטי-שמיות?

מה שאני יודע הוא מה שמסורים המקורות הרישמיים. עד כמה שאני זוכר מהתקופה שהייתי בקו, הירדנים מאוד מעוניינים לשמור על שקט. יש סיוורים קבועים של צבא-ירדן, יש מארבים בניירה.

בזמן שיש מישפחות החיות בקושי על קיצת אבטלה — קשה לי להגיד, אבל הרב עובדיה יוסף הוא גאון בתורה. הוא יודע להחליט לאן צריך הכסף ללכת. יכול להיות שהתוצאה של השימוש במסוקים חסובה לו יותר.

● יש קשר בין סיקור שלילי של ישראל בערי-תונות העולמית לבין התגברות האנטי-שמיות?

● אז איך, מכופו של דבר, עולה מיספר ההיתקלויות?

● מה דעתך, בכלל, על תנועת ההתעוררות של היהדות הדתית הספרדית?

ללא ספק. רואים את זה במיוחד ממלחמת-הלבנון, שפתח-הה שורה של קאריקטורות משונות את צה"ל לנאצים. הקך שר הוא הרוק, מפני שהאירועים לא נמדדים לגופם, אלא על רקע קודם. בלבנון, למשל, רוצחים עכשיו נוצרים, אבל העולם לא מתרגש.

כי אי-אפשר לסגור את הגבול בצורה הרמטית. זהו גבול ארוך וקשה לסגור אותו, במיוחד בקטעים שאין בהם גדר-מערכת. הסיוורים, הקשתות, וכל האמצעים האחרים אף פעם לא מספיקים. אבל רוב ההיתקלויות, עם כל המחיר הקשה הכרוך בהם, מסתיימות במגע עם הצבא, למעט המיקרה הלפני-אחרון.

חיובית מאוד. אנו צריכים לברך על-יך. אם היהדות הספרדית מתחזקת בתורה ובמעשים טובים — צריך לברך על-יך. זה לא נגזר משמיים שאשכנזים יהיו תלמידיה-כבי-מים. נאמר כבר: „היהוהו מנני עניים, שמחם תצא תורה.“ (אורית זרובבל)

● כמו ששרת במקום, הגבול באמת שקט, או שהוא מוצג ככזה?

הגבול שקט עד שפוחחים עליך באש. (אורית זרובבל)